

Amsterdam, 18 mei 2020

Les voor het Inloopatelier van Wherelant

curus blok: grafiek etsen

Docent: Guus Glass

Titel: Lijnstructuren, arceren etc.

Theorie; Lijngebruik in afbeeldingen kun je, als je het in zwart/wit houdt en de dik dun werking van de lijn negeert, grofweg verdelen in twee toepassingen.

De eerste is vanuit de 'Klare lijn' gedacht, de lijn gebruiken als *contour*, daarmee vlakken en vormen afbakenen en definiëren, om deze dan later eventueel met een grijs toon of kleur egaal op te vullen.

De andere is de toepassing die we vooral nu gaan oefenen, het *arceren*, namelijk de lijnen gebruiken als vlakvulling. Door meerdere lijnen naast elkaar, door elkaar en achter elkaar te gebruiken; te variëren in de lijnhoeveelheid, korte of lange lijnen (of zelfs stipjes) te gebruiken en te letten op de specifieke karakteristiek (krom ,krullend etc) van de lijn, kun je een licht donker werking en daar mee bijvoorbeeld een voor- en achter - perspectief in je afbeelding krijgen .

Mee stuur ik een kopie van een cartoon van *Peter van Straaten*; een zelf verklaarde ‘arceergek’ en de invloed en bewondering voor Rembrandt’s grafiek is in al zijn werk zichtbaar. Van Straaten maakte de meeste van zijn cartoons met een kroontjespen en Oostindische inkt op wit papier en in die beperkingen is hij een meester geworden op het gebied van arcering en anderszins vlakvulling d.m.v. lijnstructuren. Als je langer kijkt naar de cartoons van zijn hand zie je een ongekennde variatie en enorme vindingrijkheid in deze tweede toepassing van het lijngebruik.

Materiaal: 3vel wit A4 printpapier, Zwarte fineliner, Prittstift of andere papierlijm, 4b of 6b potlood eventueel een potlodgum en papierschaar.

Oefening

1. Neem een vel wit A4print papier, vouw dat in de lengterichting doormidden en vouw het dan nog 2 keer in breedte door midden. Als je het daarna weer uitvouwt heb je, als het goed is, het A4 vel in 8 langwerpige vlakken verdeeld.
2. Bekijk de meegestuurde cartoon van Van Straaten goed en onderscheid de verschillende manieren van ‘arceren’ en vlakvulling d.m.v. lijnen in deze afbeelding.
3. Neem nu je fineliner en schrijf en teken op het gevouwen A4 vel, waarbij je steeds 1 manier van arceren , zoals je die hebt gezien in de cartoon van Van Straaten, gebruikt om zo’n achtste deelte mee op te vullen. Dus 1vlak met rechte parallele strepen, i1 vlak met kruisende lijnen, 1vlak met stipjes, etc. Denk ook aan de

dichtheid en karakteristiek (bijvoorbeeld watergolfjes, vegetatie) van de lijnstructuur.

4. Als het vel volgetekend is, (met als het goed is met acht variaties op vlakvulling met een lijnstructuur) neem je een nieuw A4 vel wit papier en scheid je global en heel licht de grote vlakverdeling uit Van Straatens cartoon met potlood op dit vel. Met grote vlakverdeling kun je denken aan Horizon, vorm van de berg, rivier etc.
5. Neem nu de schaar en knip of scheur het gevouwen vel met arceringen in kleinere en grote stukken (het is handig om er geselecteerde stapeltjes te maken van de scheursels/knipsels en niet alles door elkaar te gooien). Vervolgens plak je deze op je vel met de net in potlood aan gebrachte vlakverdeling. Het is beter om nu niet meer te kijken naar de originele Peter Van Straaten cartoon, maar op je eigen manier een licht/donker effect en eventueel dieptewerking te krijgen.
6. Bij het beplakken van de tweede a4, kun je dus letten op licht /donker werking en karakteristiek van de verschillende lijnstructuur van de scheursels/knipsels. Maar ook de specifieke vorm van de scheursels en verknipte stukken en hoe ze bij elkaar geplakt worden speelt mee in de vormgeving van je nieuwe *lijnstructuurcollage*.
7. Als je je collage hebt afgerond maak je op je derde nog blanco A4 met het 4b of 6b potlood een nieuwe tekening, waarbij je alleen kijkt naar je net in elkaar geplakte arceringscollage. En nu mag je wel gewoon vlakken meer of minder grijs egaal inkleuren. Bij deze nieuwe tekening ben je in ieder geval totaal vrij zowel wat betreft de voorstelling als invulling.
8. De laatste stap van deze oefening is om de collage en de potloodtekening die je naar aanleiding van de collage hebt gemaakt, naast elkaar te leggen. Je kunt dan goed bekijken of de lijnstructuren die je op een bepaalde plek hebt geplakt overeenkomen met de potloodtoon invulling die je daar op die plek in de tekening erna hebt gegeven. Als er grote verschillen zijn, waar ligt dat volgens jou aan en hoe zou het anders kunnen.
9. Haal tenslotte ook de cartoon van Peter van Straaten erbij en zie tot welke tekening die met tussenstappen geleid heeft. De oefening is nu voltooid. Het is een perfecte voorbereiding voor de diepdruk praktijk lessen die in de weken hierna volgen op Wherelant.....**succes!**